

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Radomiu**

K O R E F E R A T

wykonawcy projektu planu urządzenia lasu

nt. „Analizy gospodarki leśnej za okres obowiązywania

dotychczasowego Planu Urządzenia Lasu,

w okresie 1.01. 2003 do 31.12. 2012”

w Nadleśnictwie CHMIELNIK

Radom, kwiecień 2013 r.

Niniejszy koreferat dotyczy oceny gospodarki leśnej realizowanej przez Nadleśnictwo w latach 2003 – 2012. W koreferacie przeanalizowano stan zasobów drzewnych, dokonano oceny oddziaływania na środowisko czynności gospodarczych, a także przedstawiono uzasadnienie do ewentualnej korekty dotychczasowych sposobów zagospodarowania i ochrony lasu.

I. Zmiany w stanie posiadania

Bez uwag.

II. Porównanie zaplanowanych zadań gospodarczych na ubiegłe dziesięciolecie z ich wykonaniem

1. Analiza wykonania użytkowania rębного i przedrębного

1.1. Podział lasu na grupy i kategorie ochronności

Bez uwag.

1.1.1. Kategorie ochronności

Bez uwag.

1.1.2. Podział na gospodarstwa

Bez uwag.

1.1.3. Wiek rębności

Bez uwag.

1.2. Wykonanie użytkowania rębного i przedrębного w stosunku do etatu

Użytkowanie rębne

Wykonanie użytkowania rębного na poziomie 99,5 % planowanej miąższości nie wpłynęło ujemnie na stan ekosystemów leśnych. Będzie natomiast w niewielkim stopniu oddziaływało na podwyższenie wysokości etatu użytkowania rębного w latach 2013 – 2022.

Pozycje cięć niewykonanych i zmiany sposobu zagospodarowania zostały wyszczególnione, wraz z omówieniem ich przyczyn i odpowiednim wyjaśnieniem, w referacie Nadleśniczego.

Użytkowanie przedrębne

W referacie Nadleśniczego omówiono stopień realizacji etatu za okres ubiegły, tak pod względem powierzchni jak i miąższości, łącznie i w rozbiciu na poszczególne kategorie cięć.

Użytkowanie przedrębne było prowadzone wg potrzeb hodowlanych.

Cięcia pielęgnacyjne wykonano generalnie prawidłowo. Intensywność cięć na 1 ha, była nieznacznie niższa od zakładanej, a mimo to przekroczono o 0,4 % etat miąższościowy, w tym udział przygodnych stanowił 11,5 %.

Realizację planu użytkowania głównego należy ocenić pozytywnie, gdyż nie został przekroczony łączny etat miąższościowy (99,9 %), a wykonane prace pozwoliły utrzymać dobry stan zdrowotny i sanitarny drzewostanów oraz uzyskać wyższą przeciętną zasobność na 1 ha.

Wysokie wskaźniki zadrzewienia i zasobności drzewostanów, stwierdzone podczas inwentaryzacji urządzeniowej, pozwalają na zwiększenie intensywności cięć w kolejnym okresie gospodarczym.

2. Analiza wykonania prac z zakresu hodowli lasu

2.1. Rozmiar prac odnowieniowych, zalesieniowych i pielęgnacyjnych

Bez uwag.

2.1.1. Odnowienia i zalesienia

Bez uwag.

2.1.2. Podsadzenia produkcyjne

Bez uwag.

2.1.3. Zalesienia

Bez uwag.

2.1.4. Dolesienia luk

Bez uwag.

2.1.5. Poprawki i uzupełnienia

Bez uwag.

2.1.6. Wprowadzanie podszytów

Bez uwag.

2.1.7. Pielęgnowanie gleby, upraw i młodników

Bez uwag.

2.1.8. Melioracje agrotechniczne

Bez uwag.

2.2. Nasiennictwo i selekcja

2.2.1. Drzewostany nasienne

W projekcie „PUL” łączna powierzchnia gospodarczych drzewostanów nasiennych jest mniejsza od wykazanej w referacie Nadleśniczego o 1,52 ha. Wynika to z aktualizacji granic i nowego komputerowego rozliczenia powierzchni pododdziałów.

2.2.2. Uprawy pochodne

W projekcie „PUL” powierzchnia upraw pochodnych dęba bezszypułkowego na powierzchni otwartej jest większa od wykazanej w referacie Nadleśniczego o 2,00 ha i wynika z przyjęcia do zestawień całej powierzchni manipulacyjnej pododdziałów.

2.2.3. Plantacje nasienne

Bez uwag.

2.2.4. Źródła nasion

Bez uwag.

2.3. Gospodarka szkółkarska

W projekcie „PUL”, przedstawiono powierzchnię manipulacyjną pododdziałów, będących jednocześnie kwaterami, gdzie odbywa się produkcja szkółkarska. Różnice pomiędzy powierzchnią manipulacyjną, a produkcyjną wyjaśniono w referacie Nadleśniczego.

III. Ocena wpływu zabiegów gospodarczych na stan lasu

1. Jakość upraw i młodników i ich zgodność z typami siedliskowymi lasu

Bez uwag.

2. Stan odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych

Bez uwag.

3. Stan zdrowotny i sanitarny lasu

Bez uwag.

4. Wykonane roboty z zakresu inżynierii leśnej

Bez uwag.

IV. Rozmiar szkód w lasach spowodowanych przez czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne z uwzględnieniem ich lokalizacji i przyczyn

1. Szkody w uprawach, młodnikach i żerdziowinach oraz podszytach, nalotach i podrostach - spowodowane przez zwierzyńę, a także powierzchnia zredukowana poprawek i uzupełnień wykonywanych z tego powodu

Bez uwag.

2. Szkody spowodowane przez pożary z określeniem ich liczby, powierzchni, przyczyn powstania i stanu urządzeń przeciwpożarowych

Zgodnie z aktualnymi danymi i obowiązującymi kryteriami, suma punktów z czynników różnicujących zagrożenie pożarowe wynosi **24**, co sytuuje lasy Nadleśnictwa Chmielnik w **II kategorii** zagrożenia.

3. Szkody spowodowane przez szkodliwe owady i grzyby patogeniczne oraz stosowane sposoby ograniczenia tych szkód

Bez uwag.

4. Szkody spowodowane przez zanieczyszczenia środowiska

Bez uwag.

5. Szkody spowodowane przez czynniki klimatyczne, ich natężenie i przyczyny

Bez uwag.

6. Szkodnictwo leśne

Bez uwag.

V. Użytkowanie uboczne i gospodarka łowiecka

1. Pozyskiwanie choinek i stroiszu

Bez uwag.

2. Gospodarka łowiecka

Bez uwag.

3. Gospodarka rybacka

Bez uwag.

4. Gospodarka łąkowo-rolna

Różnice w powierzchni i rodzaju użytków wykazanych w referacie Nadleśniczego, a projektem „PUL”, wynikają z dostosowania do ewidencji powszechnej.

VI. Realizacja zadań wynikających z „Programu Ochrony Przyrody”

Nadleśnictwo realizując coroczne zadania gospodarcze, na terenie: obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu, uwzględniało kierunkowe zalecenia zawarte w „POP”.

VII. Wnioski wynikające z porównania zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu

Analiza stanu zasobów drzewnych

Z analizy zapasu drzewostanów wynika, że wzrósł on o 11%, wzrosła przeciętna zasobność drzewostanów z 229 m³ do 250 m³ na powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej. Podwyższeniu uległ średni wiek drzewostanów w Nadleśnictwie z 51 do 56 lat.

Postępuje stopniowa poprawa struktury gatunkowej drzewostanów w kierunku lepszego dostosowania do siedlisk, co oznacza, że na żyznych siedliskach rośnie znaczenie dęba i jodły czemu towarzyszy systematyczny spadek udziału sosny. Pomimo pozytywnych zmian struktura wiekowa drzewostanów charakteryzuje się nadal nierównomiernym rozkładem podklas wieku.

Dominującymi, zbliżonymi do siebie, są drzewostany IIIb i IVa podklasy wieku, zajmujące razem 35,5 % powierzchni leśnej zalesionej i 44,8 % zapasu.

Udział I klas wieku stanowi 14 % powierzchni leśnej zalesionej. Drzewostany zaliczone do KO - 6,9 %.

Drzewostanów ponad 100 letnich jest 308,93 ha, co stanowi 2,9 % powierzchni leśnej zalesionej Nadleśnictwa.

Nadal zbyt dużą powierzchnię zajmują drzewostany jednogatunkowe (35,5 %), jednopiętrowe (90,8 %) oraz z panującymi gatunkami iglastymi (79,7%). Drzewostany z panującą sosną i świerkiem na siedliskach: borów mieszanych, lasów mieszanych, a szczególnie lasów, wywołują zjawisko borowacenia, które w najostrzejszej formie - mocne - obejmuje 2,7 % powierzchni leśnej zalesionej Nadleśnictwa (borowacenie średnie 21,8 %). Na skutek borowacenia następuje także zniekształcenie siedlisk leśnych, które stwierdzono na 58,7 % powierzchni zalesionej.

Prognoza stanu zasobów na koniec okresu gospodarczego

Na koniec obowiązywania planu urządzenia lasu (2022 r.), powierzchnia drzewostanów V - VIII klasy wieku, tylko nieznacznie zmniejszy się do 8,3 % z obecnych 8,9 % oraz o 53 % wzrośnie powierzchnia drzewostanów o strukturze klasy odnowienia. Wzrost powierzchni w KO jest tendencją pozytywną, powodującą sukcesywne odtwarzanie młodego pokolenia drzew i zabezpieczającą trwałość i stabilność ekosystemów leśnych. W wyniku większego rozmiaru użytkowania rębniami złożonymi, nastąpi spadek powierzchni I klasy wieku o 30 % (z 1483 ha do 1037 ha). Naturalne przejście drzewostanów z młodszych podklas wieku do starszych spowoduje, że zmniejszy się na koniec obowiązywania planu powierzchnia drzewostanów w wieku od 41 do 60 lat (o 30,5 %), a jednocześnie zwiększy się w wieku od 61 do 80 lat (o 24 %). Równocześnie prognozowany przeciętny wiek drzewostanów w Nadleśnictwie wzrośnie o trzy lata do 59 lat.

Zaplanowane w projekcie PUL zabiegi gospodarcze uwzględniają doraźne oraz perspektywiczne cele hodowlane i ochronne. Przeciętny wiek drzewostanów w Nadleśnictwie powinien być zbliżony (± 5 lat) do połowy średniego wieku rębności wynoszącego 51 lat. Obecnie jest on o 5 lat wyższy i tylko konsekwentne realizowanie zadań gospodarczych wynikających z planu cięć użytków rębnych umożliwi, w sposób ewolucyjny, w perspektywie średnio i długookresowej, osiągnięcie pożądanej struktury wiekowej drzewostanów.

Biorąc pod uwagę proponowany etat użytkowania rębego i przedrębego na najbliższe 10-lecie zakłada się, że nastąpi niewielki wzrost ogólnej miąższości grubizny brutto. Do obliczenia miąższości grubizny spodziewanej na koniec okresu gospodarczego wykorzystano wzór z § 123 IUL.

$$V_k = V_p + Z_v - U$$

gdzie:

V_k – suma miąższości grubizny spodziewana na koniec okresu gospodarczego,

V_p – suma miąższości grubizny na początku okresu gospodarczego,

Z_v – spodziewany przyrost miąższości grubizny w okresie obowiązywania planu,

U – suma miąższości grubizny brutto drewna przewidzianego do pozyskania w planie urządzenia lasu.

Wartość spodziewanego przyrostu przyjęta została z tabel VIIIa.

W poniższej tabeli dotyczącej prognozy zasobów na koniec okresu gospodarczego, uwzględniono przyjęty na NTG, wskaźnik intensywności cięć pielęgnacyjnych w użytkowaniu przedrębnym.

Prognoza zasobów na koniec okresu gospodarczego (m³ brutto)

Obręb	V _p (m ³)	Z _v (m ³)	U (m ³)	V _k (m ³)
Chmielnik	1 646 768	446 950	427 280	1 666 438
Stopnica	1 022 449	275 150	265 400	1 032 199
Nadleśnictwo	2 669 217	722 100	692 680	2 698 637

Przedstawione dane wskazują, że na koniec obowiązywania okresu gospodarczego zasoby mąszchości drzewostanów wyniosą około **2 698 637 m³**, co w przeliczeniu na jeden hektar powierzchni leśnej zalesionej daje **255 m³** (obecnie jest 252 m³). Prognozowana mąszchość na koniec 10-lecia zwiększy się o 29 420 m³, tj. o 1,1 %. Dodatni bilans masowy na koniec okresu gospodarczego, pozwala z optymizmem stwierdzić, że nie zostanie naruszona trwałość zasobów naturalnych, a tym samym nie zakłuci się ich zdolności funkcjonowania.

Szczegółowe dane na temat ochrony zasobów naturalnych zawiera „Program ochrony Przyrody” oraz „Prognoza oddziaływania projektu planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000”.

VIII. Edukacja leśna społeczeństwa

Bez uwag.

IX. Rekreacyjne zagospodarowanie lasu

Bez uwag.

X. Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa

Bez uwag.

XI. Ocena wyniku ekonomicznego gospodarki leśnej za okres ubiegły

Plan urządzenia lasu na lata 2003 – 2012 nie miał wykonanej ekspertyzy ekonomicznej, w związku z czym nie dokonano jej oceny.

XII. Uzasadnienie dla ewentualnej korekty dotychczasowych sposobów zagospodarowania i ochrony lasu

Kierunki zmian w dotychczasowych sposobach zagospodarowania drzewostanów, w tym rosnących na siedliskach przyrodniczych, zostały zawarte w protokole z posiedzenia KZP i uwzględnione w projekcie PUL na lata 2013 – 2022.

Dalsze korekty w prowadzeniu gospodarki leśnej mogą mieć miejsce po sporządzeniu i zatwierdzeniu Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 wyznaczonych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa. W chwili obecnej dotyczy to: OSO „Dolina Nidy”, OZW „Ostoja Nidziańska”, OZW „Ostoja Stawiany”, OZW „Ostoja Szaniecko-Solecka” i OZW „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”. W razie gdyby zalecenia ochronne, wynikające z Planów Zadań Ochronnych, modyfikowały w sposób istotny przyjęte w projekcie PUL rozwiązania, Nadleśnictwo powinno je uwzględnić podczas opracowywania corocznych wniosków gospodarczych.

Opracował:

.....
kierownik pracowni UL
Krzysztof Truchlewski

